

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Aan de leden waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
5 juni 2020	-	mr. W.J. Wensink
betreft	uw kenmerk	e-mail
Advies geborgde zetels en vervolproces	-	wwensink@uwv.nl
		doorkiesnummer
		+31 70 351 98 61

Geachte leden,

Vandaag heeft de *Adviescommissie geborgde zetels bij waterschapsbesturen* haar advies aangeboden aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat. In deze brief treft u de hoofdlijnen van het advies aan. Het advies treft u als bijlage bij deze brief aan. De minister heeft het advies intussen aan de tweede Kamer toegezonden, vooruitlopend op het AO Water van 16 juni a.s. De fracties hebben dan de gelegenheid op het advies te reflecteren. Na de zomer wil de minister met een kabinetsstandpunt komen.

Conclusies advies

De adviescommissie overweegt en adviseert als volgt:

“Omdat de vraagstukken waarover het waterschapsbestuur debatteert steeds meer gaan over het in het kader van de klimaatontwikkeling voor het gebied noodzakelijke generieke waterbeleid, omdat de via de verkiezingen in het bestuur gekomen (politieke) partijen uitstekend in staat blijken deze discussies binnen de kaders van het functionele takenpakket van de waterschappen met inbegrip van alle in het geding zijnde belangen te voeren, omdat van de trits ‘belang, betaling, zeggenschap’ alleen de relatie ‘belang-zeggenschap’ nog betekenis heeft en de partijen bij de samenstelling van hun kandidatenlijsten en bij de inhoud van hun programma’s nu al rekening houden met de specifieke belangen in het gebied en dat in de toekomst nog verder kunnen versterken, adviseert de commissie het systeem van geborgde zetels binnen het waterschapsbestuur af te schaffen”.

Belangrijke elementen advies

De adviescommissie vermeldt in haar advies vooraf dat: *“(.) de vraagstelling zich concentreert op de totstandkoming en samenstelling van het waterschapsbestuur, en daarbinnen in het bijzonder op de positie van de geborgde zetels. Het gaat dus niet om de plaats van het waterschap als medeoverheid. Die staat niet ter discussie. Zonder uitzondering hebben alle gesprekspartners dat onderschreven. In het huidige bestel en kijkend naar alle ontwikkelingen waarbij water een grote rol speelt, worden kennis en inbreng van de waterschappen zeer gewaardeerd. Ook de zelfstandige financiering via een eigen belastingsysteem draagt bij aan die waardering. Een eventuele beperkte wijziging van de totstandkoming en samenstelling van het bestuur zal die gewaardeerde positie niet aantasten.”*

Aanvullend maakt de adviescommissie nog een drietal opmerkingen:

1. *“De commissie is zich bewust van de historisch belangrijke en constructieve rol van de geborgde zetels in de waterschappen. Zij hecht er aan te benadrukken dat de perspectieven van met name agrarisch ongebouwd en van natuurterreinen ook voor de toekomst onverminderd van belang zijn. Haar advies is gebaseerd op de vaststelling dat deze perspectieven in een waterschapsbestuur inmiddels ook zonder aparte geborgde zetels tot hun recht komen.”*
2. *“Daarnaast kan via klantenpanels, adviesraden, zetels in adviescommissies, klankbordgroepen bij specifieke projecten, etc. op allerlei manieren een verdere invulling aan allerlei participatievormen gegeven worden. In het bestuursrecht is naar de mening van de commissie tot slot afdoende geregeld hoe betrokkenen in het gebied nog aanvullend specifieke invloed kunnen uitoefenen op bestuursbesluiten van het waterschap.”*
3. *“De commissie is er van overtuigd dat bij het handhaven van het huidige stelsel van geborgde zetels, en van de gegroeide praktijk waarbij het onderscheid in het waterschapsbestuur tussen fracties uit geborgde zetels en politieke fracties in hoge mate diffuus is geworden, de discussie over nut en noodzaak daarvan zich periodiek zal herhalen. Dat lijkt de commissie een ongewenste situatie.”*

Verder zijn belangrijke elementen in het advies:

- *“Bij de huidige vier belangencategorieën in het bestuur is voor slechts twee categorieën (Ongebouwd en Natuurterreinen) een goed beargumenteerde onderbouwing te geven. Het handhaven van de categorie Bedrijven op basis van de (vooral aan de zuiveringen gekoppelde) hoge rekening die sommige bedrijven aan het waterschap moeten betalen, acht de commissie niet juist. Het is daarnaast volgens de commissie niet gepast de ingezetenen, die het algemene waterbelang vertegenwoordigen, een specifieke belangencategorie te (blijven) noemen.”*
- Meer impliciet is de commissie van oordeel dat de ‘vrijvallende’ bestuurszetels moeten toevallen aan de categorie ingezetenen. De commissie pleit er namelijk voor om wettelijk vast te leggen dat alle waterschapsbesturen 30 zetels kennen (par. 5.5), hetgeen er in resulteert dat sommige waterschappen een iets groter algemeen bestuur krijgen. Dit laatste betekent - de commissie wijst hier expliciet op - tegelijkertijd dat een einde komt aan de rol die de provincies nu nog spelen waar het de omvang en samenstelling van het waterschapsbestuur betreft.
- Het advies van de commissie is mede gebaseerd op een ‘verwantschapsonderzoek’ dat de commissie als quickscan heeft laten uitvoeren over de vraag of binnen de (gekozen) ingezetenenvertegenwoordigers ook leden met een achtergrond binnen het agrarisch ongebouwd, bedrijven of natuurterreinen te vinden zijn (zie ook bijlage 4 bij het advies). Uit dit onderzoek blijkt volgens de commissie dat *“(.) gekozen vertegenwoordigers van de (politieke) partijen uitstekend in staat zijn om in de bestuurlijke discussies alle specifieke belangen in hun afweging een plaats te geven”*.

De commissie heeft ook een overweging opgenomen als wordt besloten het systeem van geborgde zetels te handhaven. Als wordt gekozen de categorieën Ongebouwd en Natuurterreinen als specifieke belangencategorieën te handhaven *“onderschrijft de commissie de keuze van de Adviescommissie Water (2015) om beide categorieën dan maar in ieder waterschap elk twee zetels in het bestuur toe te kennen en de wettelijk toegewezen zetel in het dagelijks bestuur te schrappen”*. De commissie ziet daarbij geen ruimte voor de categorie bedrijven, zie hierboven).

Vervolgproces

Bij brief van 29 mei jl. (met kenmerk 106895/LB) bent u geïnformeerd over hoe het Uniebestuur voornemens is om te gaan met het advies, zowel binnen de vereniging als richting Den Haag. Om het gesprek over het advies te faciliteren en op te halen wat er leeft binnen de vereniging, wil het Uniebestuur in de komende periode een aantal klankbordbijeenkomsten organiseren. Zoals aangegeven in genoemde brief nodigt het Uniebestuur bestuurders van waterschappen (AB-, DB-leden en voorzitters) van harte uit om het gesprek over het advies met elkaar aan te gaan. Op deze manier wil het Uniebestuur mogelijk maken

dat alle bestuurders die mee willen praten over dit onderwerp dat kunnen doen. De oogst van deze bijeenkomsten vormt de input voor de Uniereactie. Over de data (start voor de zomer en na de zomer verder) en opzet (in ieder geval digitaal) van deze bijeenkomsten wordt u op korte termijn nader geïnformeerd.

Hoogachtend,

Drs. J.M.C. Smallenbroek
Algemeen directeur